

17.06.2024

Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Raatihuoneenkatu 1
13100 Hämeenlinna
puh. 029 564 2210
hameenlinna.hao@oikeus.fi

Lausuntopyyntönnö 12.6.2024 dnro 837/03.04.04.04.10/2024

Asiatunnus 316/03.04/2024

Lausunto Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle oikaisuvaatimukseen kaupunginhallituksen päätöksestä 25.3.2024 § 89 Vastaus oikaisuvaatimukseen koskien kaupunginhallituksen päätöstä 4.3.2024 § 57 Valitus vaalivirkailijan käytöksestä Kirkkiksen koulun äänestyspaikalla su 28.1.2024

Lausunnon antaja Heinolan kaupunginhallitus
PL 1001
18101 Heinola
kirjaamo(a)heinola.fi

Valittaja Heimo Riutta
Holmankatu 9
18100 Heinola

17.06.2024

Selostus asiasta ja lausunto asiasta

Heinolan kaupunginhallitus päätti 4.3.2024 § 57 antaa vaalivirkailijana toimineelle Heimo Riutalle varoituksen epäasiallisesta käytöksestä. Toimikunnan näkemys oli tehdyn selvityksen perusteella, että vaalivirkailijana toiminut Heimo Riutta oli käyttäytynyt epäasiallisesti 28.1.2024 toimiessaan vaalivirkailijana vaalilautakunnan puheenjohtajana.

Kaupunginhallitus antoi 4.3.2024 57 § ns. työnjohdollisena toimenpiteenä varoituksen vaalivirkailijana toimineelle valtuutetulle, eikä ko. päätös sinänsä sisältänyt sellaista asian ratkaisua, johon voitiin hakea muutosta kuntalain mukaan oikaisuvaatimuksella. Kyseessä oli luottamustoimielimen sisäinen rangaistustoimenpide, joka perustui toimikunnan tekemään valmistelutyöhön ja toimikunnan esitykseen ja oli siten tulkittava kaupunginhallituksen työnjohdolliseksi toimenpiteeksi. Päätös ei siten sinänsä perustunut kuntalakiin eikä siihen sen johdosta sovelleta myöskään kuntalain mukaista muutoksenhakumenettelyä. Varoituksella ei myöskään ollut varsinaisia oikeusvaikutuksia.

Heimo Riutta teki päätöksestä oikaisuvaatimuksen. Kaupunginhallitus päätti 25.3.2024 jättää oikaisuvaatimuksen tutkimatta, eikä käsittelyt oikaisuvaatimusta sisällöllisesti eikä sinänsä ottanut kantaa oikaisuvaatimuksen perusteisiin.

Kyseisestä kaupunginhallituksen 25.3.2024 päätöksestä tehtiin kunnallisvalitus, jossa vaaditaan kaupunginhallituksen päätöksen kumoamista ja poistamista tai toissijaisesti kaupunginhallituksen päätöksen palauttamista kaupunginhallitukselle uudelleen käsiteltäväksi. Valittaja valitti päätöksestä erityisesti koskien päätöksen muutoksenhakukelpoisuuden puutetta, ja toiseksi valittajan toimintaa vaalipaikalla vaalilautakunnan puheenjohtajana ja kolmanneksi siitä, että kaupunginhallituksen kokouksessa 4.3.2024 on ollut paikalla henkilö, joka ei ole kaupunginhallituksen jäsen.

Heinolan kaupunki katsoo, ettei kaupunginhallituksen 4.3.2024 eikä siihen liittyvää vastausta oikaisuvaatimuksen osalta 25.3.2024 § 89 ole kumottava. Heinolan kaupungin näkemyksen mukaan päätös ei ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä ja kaupunginhallitus on voinut toimia päätöksenteossa valituksen kohteena olevassa asiassa toimivaltansa puitteissa ja ottanut huomioon lainsäädännön vaatimukset. Kaupunginhallituksen päätös 4.3.2024 on asetetun

17.06.2024

toimikunnan näkemys asiassa, missä on osapuolia kuultu ja toimikunta on perustanut päätöksensä kokonaisarvioon tilanteesta.

Perusteet valituksen tutkimatta jättämiselle ja hylkäämiselle

Kaupunginhallituksen päätösvalta asiassa ja varoituksen merkitys

Kaupunginhallituksen on käsiteltävä luottamushenkilöiden toimintaa lain mukaisesti. Kaupunginhallitus on asettanut toimikunnan tutkimaan vaalilautakunnan puheenjohtajana toimineen henkilön toimintaa vaalipäivänä. Toimikunta arvioi tilannetta ja katsoi, että tapauksessa ei ole kyse kuitenkaan kuntalain 85 § mukaisesta virheellisestä menettelystä luottamustoimessa, vaan toimikunta on arvioinut henkilön toimintaa siten, että hänen toiminnastaan on syytä antaa varoitus.

Tämä varoitus ei kuitenkaan ole kurinpitorangaistus, eikä siitä aiheudu henkilölle varsinaisia seurauksia. Sinänsä tällä varoitukselle ei myöskään ole säädetty mitään tiettyä määrämää, ei kuntalaissa kuin muuallakaan lainsäädännössä. Siihen nähden ja ottaen huomioon varoituksen tavoitteet sekä merkitys, varoitus on luonteeltaan sen kaltainen työnantajan määräysvaltaan kuuluva työnjohdollinen ohjaus luottamushenkilönä toimineelle henkilölle, jotta hän voisi vastaisen varalle parantaa toimintaansa. Kyseisessä tilanteessa kyse oli presidentin vaalin ensimmäisen kierroksen vaalipäivän toiminnasta ja henkilö oli valittu toimimaan vaalilautakunnan puheenjohtajan tehtävässä myös presidentin vaalin toisella kierroksella.

Työnjohto-oikeuden käyttämisessä ei ole kysymys perustuslain 21 §:ssä tarkoitettua oikeuksia ja velvollisuuksia koskevasta päätöksestä, johon täytyisi voida hakea muutosta tuomioistuimelta. Työnjohdollisesta toimenpiteestä eli työnantajan (tässä tapauksessa kaupunginhallituksen) direktio-oikeuteen kuuluvasta päätöksestä ei vakiintuneen tulkinnan mukaan saa tehdä oikaisuvaatimusta ja hakea muutosta kunnallisvalituksin. Kysymyksessä on työnantajan määräysvaltaan kuuluva työnjohdollinen ohjaus vastaisen varalle. Varoituksen saaneelle ei näin ollen myöskään anneta muutoksenhakuohjeita. Kaupunginhallituksella on ollut työnantajan edustajana velvollisuus puuttua epäasialliseen kohteluun ja selvittää asiaa sekä ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin, mikäli luottamushenkilön käytös täyttää työturvallisuuslain tai syrjintäkielto lakien mukaisen epäasiallisen käytöksen tunnusmerkit. Kaupunginhallitus toimii

17.06.2024

työnantajan edustajana ja kyseinen tilanne voidaan rinnastaa työnjohdollisiin toimiin. Näin on toimittu Heinolassa myös, kun kaupunginhallitus valitsi toimikunnan selvittämään asiaa ja teki sen tekemän selvityksen jälkeen ratkaisun asiassa antamalla varoituksen.

Kyseessä on siten luottamustoimielimen sisäinen rangaistustoimenpide, joka perustuu toimikunnan tekemään valmistelutyöhön ja toimikunnan esitykseen ja on tulkittava kaupunginhallituksen työnjohdolliseksi toimenpiteeksi. Päätös ei perustu kuntalakiin eikä siihen sen johdosta sovelleta myöskään kuntalain mukaista muutoksenhakumenettelyä. Varoituksella ei myöskään ole varsinaisia oikeusvaikutuksia. Kaupunginhallitus on 4.3.2024 57 § antanut ns. työnjohdollisena toimenpiteenä varoituksen vaalivirkailijana toimineelle valtuutetulle. Päätös ei sinänsä sisältänyt sellaista asian ratkaisua, johon voitiin hakea muutosta kuntalain mukaan oikaisuvaatimuksella. Korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätös vuodelta 2005 (KHO 2005:30) on linjannut asiaa samalla tavalla, eli ottanut kantaa siihen miten kyseisten kaltaisten varoitusten kanssa toimitaan. Oikeuskäytännöstä voidaan johtaa siten periaate, että annetun varoituksen osalta siitä ei saanut tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.

Varoituksen antamisen merkitys on lähinnä siinä, että luottamushenkilö saa tiedon siitä, kuinka vakavana rikkomuksena kaupunginhallitus pitää hänen menettelyään. Varoitus on ennakkomuistutus siitä, millä tavoin kaupunginhallitus tulee reagoimaan varoituksessa tarkoitetun epäasiallisen käytöksen toistuessa. Varoituksen tarkoituksena on antaa luottamushenkilölle mahdollisuus korjata menettelynsä ja osoittaa siten, että edellytykset tehtävässä jatkamiselle ovat olemassa, eikä kyseessä ole tehty lopullista päätöstä henkilön erottamisesta tai pidätetty toimimasta ko. tehtävässä.

Kaupunginhallituksen kokoonpano

Kyseisessä kunnallisvalituksessa valittaja on huomauttanut kaupunginhallituksen kokouksen kokoonpanoon liittyen. Henri Saari on kuitenkin aiemmin nimetty kaupunginhallituksen toimesta toimikuntaan, jonka tehtävänä on ollut arvioida Heimo Riutan toimintaa vaalipaikalla yhdessä muun toimikunnan kanssa. Tästä syystä hänet oli kutsuttu paikalle, kun ko. pykälää on käsitelty kaupunginhallituksen kokouksessa. Kaupunginhallitus on arvioinut ja

17.06.2024

voinut toimivaltansa puitteissa kutsua ko. henkilön kyseisen pykälän osalta paikalle.

Yhteenveto

Kaupunginhallitus on tehnyt päätöksensä sille kuuluvan harkintavallan nojalla, noudattamalla hyvää hallintotapaa ja toimielimen esityksen pohjalta. Päätöksen ei voida myöskään katsoa olevan perustuslain, kunta- tai hallintolain vastainen. Päätöksenteossa on siten otettu huomioon lainsäädännön asettamat rajat ja asiaa arvioitu siten, että ko. toiminnasta on ollut syytä antaa varoitus, jota kuitenkin ei voida katsoa sinänsä perustuvan kuntalain 85 §:n mukaiseen menettelyyn luottamustoimessa, eikä päätökseen voida sen johdosta myöskään soveltaa kuntalain mukaista muutoksenhakumenettelyä. Varoituksella ei voida katsoa olevan myöskään varsinaisia oikeusvaikutuksia luottamushenkilölle. Heinolan kaupungin näkemys on, että valittajan tekemä kunnallisvalitus tulee hylätä ja siten jättää enempää tutkimatta.